

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

11 декември 2008 година *

По дело C-52/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Marknadsdomstolen (Швеция) с акт от 2 февруари 2007 г., постъпил в Съда на 6 февруари 2007 г., в рамките на производство по дело

Kanal 5 Ltd,

TV 4 AB

срещу

Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) ура,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н К. Lenaerts, председател на състав, г-жа R. Silva de Lapuerta (докладчик), г-н Е. Juhász, г-н G. Arestis и г-н J. Malenovský, съдии,

* Език на производството: шведски.

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-жа С. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 юни 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Kanal 5 Ltd и TV 4 AB, от адв. С. Wetter и адв. Р. Karlsson, advokater, подпомагани от г-н М. Johansson, jur. kand.,

- за Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) ура, от адв. А. Calissendorff, адв. L. Johansson, адв. Е. Arbrandt, впоследствие от адв. К. Cederlund и адв. М. Jonson, advokater,

- за полското правителство, от г-жа Е. Ośniecka-Tamecka, в качеството на представител,

- за правителството на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, от г-жа Т. Harris, в качеството на представител, подпомагана от г-жа М. Gray, barrister,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н F. Arbault, в качеството на представител, подпомаган от адв. U. Öberg, avocat,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 11 септември 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 82 ЕО.

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Kanal 5 Ltd (наричано по-нататък „Kanal 5“) и TV 4 AB (наричано по-нататък „TV 4“), от една страна, и Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) ура (шведска организация за колективно управление на авторски права в областта на музиката, наричана по-нататък „STIM“), от друга, по повод на прилаганата от нея тарифа за таксите за телевизионно излъчване на защитени с авторско право музикални произведения.

Правна уредба

- 3 В Швеция авторското право е уредено със Закон 1960:729 за авторското право върху произведения на литературата и изкуството (lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk).

- 4 Съгласно членове 42а и 42д от този закон телевизионните оператори, които използват защитени с авторско право произведения, могат да сключват лицензионни споразумения с организации за колективно управление на авторски права и по този начин да получат общо право за телевизионно излъчване на тези произведения.

- 5 Член 23 от Закон 1993:20 за конкуренцията (konkurrenslagen (1993:20), наричан по-нататък „KL“) предвижда:

„Konkurrensverket [шведски орган по конкуренцията] може да разпореда на предприятието да преустанови нарушението на забраните по членове 6 и 19 от този закон или по членове 81 ЕО и 82 ЕО.

Ако Konkurrensverket реши да не разпореда такава мярка, всяко засегнато от нарушението предприятие може да сезира Marknadsdomstolen. [...]“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 6 Kanal 5 и TV 4 са търговски телевизионни оператори.

- 7 STIM е сдружение, което в Швеция има фактически монополно положение на пазара на предоставянето на защитени с авторско право музикални произведения с цел тяхното телевизионно излъчване.

- 8 Членовете на STIM са автори и издатели на музикални произведения.

- 9 Те сключват с това сдружение договор за членство, с който му отстъпват правото си на авторско възнаграждение за публичното представяне и изпълнение (права за представяне), както и за записването и възпроизвеждането (механични права) на техните произведения.

- 10 Що се отнася до упражняването на правата за представяне, STIM изисква от Kanal 5 и TV 4 да заплащат такси, които съответстват на процент от техните приходи от излъчването на предназначени за широката публика предавания или евентуално от реклама и/или абонамент.

- 11 Тези проценти се променят в зависимост от обема на излъчената музика.
- 12 Общественият телевизионен канал Sveriges Television (наричан по-нататък „SVT“) плаща на STIM такса с твърд размер, който се договаря предварително.
- 13 През октомври 2004 г. Kanal 5 и TV 4 сезират Konkurrensverket с искане за разпореждане на основание на член 23, първа алинея от КЛ, тъй като според тях STIM допуска злоупотреба с господстващото си положение.
- 14 С решение от 28 април 2005 г. Konkurrensverket отхвърля това искане по съображението, че няма достатъчно данни, които да обосноват започването на проверка.
- 15 Kanal 5 и TV 4 предявяват иск срещу STIM пред препращащата юрисдикция на основание на член 23, втора алинея от КЛ.
- 16 При тези обстоятелства Marknadsdomstolen решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 82 ЕО да се тълкува в смисъл, че определени действия следва да се разглеждат като злоупотреба с господстващо положение, ако

организация за колективно управление на авторски права в областта на музиката, която има фактически монополно положение в държава членка, прилага или налага на търговските телевизионни канали тарифа за таксите за правото да излъчват музикални произведения в предназначени за широката публика телевизионни предавания, съгласно която таксите се изчисляват като част от приходите на посочените канали от тези предавания?

- 2) Трябва ли член 82 ЕО да се тълкува в смисъл, че определени действия следва да се разглеждат като злоупотреба с господстващо положение, ако организация за колективно управление на авторски права в областта на музиката, която има фактически монополно положение в държава членка, прилага или налага на търговските телевизионни канали тарифа за таксите за правото да излъчват музикални произведения в предназначени за широката публика телевизионни предавания, съгласно която таксите се изчисляват като част от приходите на посочените канали от тези предавания, при положение че приходите нямат очевидна връзка с услугите на тази организация, а именно предоставянето на правото да се излъчва защитено с авторско право музикално произведение; често това е така при новинарските и спортните предавания например, както и когато приходите се увеличават вследствие на промени в програмната схема, инвестиции в технологии и разработване на съобразени с аудиторията продукти?

- 3) Обстоятелството, че е възможно да се определят видовите и количествените характеристики както на излъчената музика, така и на зрителската аудитория, може ли да окаже влияние върху отговора на първия и втория въпрос?

- 4) Обстоятелството, че (основаната на приходите) тарифа за таксите не се прилага по същия начин към обществените оператори, може ли да окаже влияние върху отговора на първия и втория въпрос?“

По преюдициалните въпроси

По първия, втория и третия въпрос

- 17 С първите си три въпроса, които е необходимо да се разгледат заедно, преpraщaщата юрисдикция иска по същество да се установи, от една страна, дали обстоятелството, че организация за колективно управление на авторски права с фактически монополно положение в дадена държава членка на пазара на предоставянето на защитени с авторско право музикални произведения с цел тяхното телевизионно излъчване прилага тарифа за таксите във връзка с дължимото за тази услуга авторско възнаграждение — тарифа, съгласно която размерът на таксите се изчислява в зависимост от приходите на операторите, които излъчват тези произведения, както и в зависимост от количеството на излъчената музика, представлява забранена с член 82 ЕО злоупотреба с господстващо положение, и от друга страна, дали обстоятелството, че друг метод дава възможност по-точно да се определят видовете и количествените характеристики на използването на посочените произведения, както и на зрителската аудитория, може да окаже влияние върху тази квалификация.
- 18 Съгласно първата алинея от този член забранена като несъвместима с общия пазар е всяка злоупотреба от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение в рамките на общия пазар или в съществена част от него, доколкото тя може да повлияе върху търговията между държавите членки.
- 19 При проверката дали дадено предприятие има господстващо положение по смисъла на член 82, първа алинея ЕО основно значение следва да се отдаде на определянето на съответния пазар и на съществената част от общия пазар, на която предприятието евентуално може да извършва злоупотреба, създаваща пречка пред ефективната конкуренция (вж. Решение от 26 ноември 1998 г. по дело Bronner, C-7/97, Recueil, стр. I-7791, точка 32).

- 20 Що се отнася до съответния пазар в случая по главното производство, преpraщaщата юрисдикция отбелязва, че това е пазарът на предоставянето в Швеция на защитени с авторско право музикални произведения с цел тяхното телевизионно излъчване.
- 21 Тази юрисдикция също така посочва, че STIM има фактически монополно положение на този пазар.
- 22 От това следва, че STIM има господстващо положение на съответния пазар в случая по главното производство (вж. в този смисъл Решение по дело Bronner, посочено по-горе, точка 35) и че доколкото обхваща територията на една държава членка, това господстващо положение може да представлява господстващо положение в съществена част от общия пазар (вж. в този смисъл Решение от 25 юни 1998 г. по дело Dusseldorp и др., C-203/96, Recueil, стр. I-4075, точка 60, Решение по дело Bronner, посочено по-горе, точка 36, Решение от 17 май 2001 г. по дело TNT Traco, C-340/99, Recueil, стр. I-4109, точка 43, както и Решение от 22 май 2003 г. по дело Connect Austria, C-462/99, Recueil, стр. I-5197, точка 79).
- 23 Накрая преpraщaщата юрисдикция уточнява, че търговията между държавите членки е повлияна, тъй като разглежданата в главното производство тарифа за таксите засяга използването на музикални произведения, чиито автори са както граждани на съответната държава, така и чужденци, тъй като част от купувачите на рекламно време от Kanal 5 и TV 4 са установени в различни от Кралство Швеция държави членки и тъй като Kanal 5 излъчва от Обединеното кралство.

- 24 При тези условия следва да се провери дали обстоятелството, че STIM прилага посочената тарифа спрямо Kanal 5 и TV 4, представлява злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 82, първа алинея ЕО.
- 25 Понятието за злоупотреба е обективно понятие, визиращо поведението на предприятие с господстващо положение, което може да повлияе върху структурата на пазара, където именно вследствие на присъствието на въпросното предприятие степента на конкуренция е вече отслабена и което чрез различни средства от тези, управляващи нормалната конкуренция на стоките или услугите въз основа на престациите на икономическите оператори, води до създаване на пречки за поддържането на степента или за развитието на все още съществуващата на пазара конкуренция (Решение от 13 февруари 1979 г. по дело Hoffmann-La Roche/Комисия, 85/76, Recueil, стр. 461, точка 91 и Решение от 3 юли 1991 г. по дело AKZO/Комисия, C-62/86, Recueil, стр. I-3359, точка 69).
- 26 Макар, разбира се, да е вярно, че наличието на господстващо положение не може да лиши предприятие с такова положение от правото да защитава своите собствени търговски интереси, когато те са застрашени, и че трябва да му се предостави в разумна степен възможността да извърши действията, които счита за подходящи за запазване на посочените интереси, това поведение не може да бъде прието, когато цели тъкмо да укрепи това господстващо положение и да злоупотреби с него (вж. Решение на Съда от 14 февруари 1978 г. по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия, 27/76, Recueil, стр. 207, точка 189, както и Решение от 16 септември 2008 г. по дело Sot. Lélouk kai Sia и др., C-468/06 до C-478/06, Сборник, стр. I-7139, точка 50).
- 27 При тези обстоятелства е необходимо да се провери дали лицето, което притежава такова положение, използва произтичащите от него възможности, за да получи търговско предимство, каквото не би получило при наличието на същинска и достатъчно ефективна конкуренция (Решение по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия, посочено по-горе, точка 249).

- 28 Съгласно практиката на Съда такава злоупотреба може да се състои в прилагането на прекомерно високи цени, които не са разумни с оглед на икономическата стойност на предоставяната услуга (вж. Решение от 13 ноември 1975 г. по дело *General Motors Continental*/Комисия, 26/75, Recueil, стр. 1367, точка 12, както и Решение по дело *United Brands* и *United Brands Continentaal*/Комисия, посочено по-горе, точка 250).
- 29 Следователно в главното производство е необходимо да се провери дали изискваните от STIM такси са разумни с оглед на икономическата стойност на предоставяната от тази организация услуга, която се състои в предоставянето на управлявания от нея репертоар от защитени с авторско право музикални произведения на разположение на телевизионните оператори, които са сключили лицензионни споразумения с нея.
- 30 Доколкото целта на тези такси е да се плати възнаграждение на авторите на защитени с авторско право музикални произведения за телевизионното излъчване на тези произведения, следва да се вземе предвид особената същност на това право.
- 31 При тези обстоятелства е целесъобразно да се потърси подходящото равновесие между интереса на авторите на защитени с авторско право музикални произведения да получат възнаграждение за телевизионното излъчване на тези произведения и интереса на телевизионните оператори да могат да излъчват посочените произведения при разумни условия.

- 32 Що се отнася до таксите, които се събират във връзка с авторското възнаграждение за публичното представяне в дискотека на записани музикални произведения и чийто размер се изчислява въз основа на оборота на тази дискотека, Съдът постановява, че такива такси трябва да се разглеждат като обичайно упражняване на авторското право и че събирането им само по себе си не представлява злоупотреба по смисъла на член 82 ЕО (вж. в този смисъл Решение от 9 април 1987 г., по дело Basset, 402/85, Recueil, стр. 1747, точки 15, 16, 18 и 21).
- 33 Що се отнася до въпроса дали ставката на сходните такси, чийто размер също съответства на процент от оборота на дискотеката, представлява злоупотреба, Съдът постановява, че определянето на фиксиран размер на таксите не може да се оспорва с оглед на забраната по член 82 ЕО, освен доколкото не са налице други методи, с които може да се постигне същата легитимна цел за защита на интересите на авторите, композиторите и издателите на музика, без обаче това да води до увеличаване на разходите за управление на договорите и за контрол върху използването на защитените музикални произведения (вж. Решение от 13 юли 1989 г. по дело Tournier, 395/87, Recueil, стр. 2521, точка 45).
- 34 Освен това прилагането от STIM на разглежданата в главното производство тарифа за таксите само по себе си не представлява злоупотреба по смисъла на член 82 ЕО и по принцип трябва да се разглежда като обичайно упражняване на авторското право.
- 35 Всъщност не може да се оспорва, че като събира такси във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, STIM преследва легитимна цел, а именно защитата на правата и интересите на своите членове по отношение на потребителите на техните музикални произведения (вж. в този смисъл Решение по дело Tournier, посочено по-горе, точка 31).

- 36 Освен това тези такси, които представляват дължимата насрещна престация за използването на защитени с авторско право музикални произведения за целите на телевизионното излъчване, трябва да бъдат анализирани именно предвид стойността на това използване в икономическия обмен.
- 37 Във връзка с това, доколкото се изчисляват въз основа на приходите на телевизионните оператори, подобни такси по принцип са разумни с оглед на икономическата стойност на предоставяната от STIM услуга.
- 38 Освен това носителят на авторското право и оправомощените от него лица имат легитимен интерес да изчисляват дължимите такси за разрешаване на представянето на защитено с авторско право произведение в зависимост от действителния или вероятен брой на представленията (вж. в този смисъл Решение от 18 март 1980 г. по дело Coditel и др., 62/79, Recueil, стр. 881, точка 13, както и Решение по дело Tournier, посочено по-горе, точка 12).
- 39 В прилаганата от STIM тарифа за таксите се взема предвид количеството на действително излъчените защитени с авторско право музикални произведения, тъй като — както личи от акта за препращане — размерът на тези такси се изменя в зависимост не само от приходите на телевизионните оператори, но и от обема на излъчената музика.

40 Все пак не може да се изключи възможността при определени обстоятелства прилагането на такава тарифа за таксите да представлява злоупотреба особено когато е налице друг метод, който дава възможност по-точно да се определят видовете и количествените характеристики на използването на тези произведения, както и на зрителската аудитория, и когато с този метод може да се постигне същата легитимна цел за защита на интересите на авторите, композиторите и издателите на музика, без обаче това да води до несъразмерно увеличаване на разходите за управлението на договорите и за контрола върху използването на защитените с авторско право музикални произведения.

41 Ето защо на първия, втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 82 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че организация за колективно управление на авторски права с господстващо положение в съществена част от общия пазар не допуска злоупотреба с това положение, когато във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения прилага спрямо търговските телевизионни канали тарифа за таксите, съгласно която размерът на таксите съответства на част от приходите на тези канали, при условие че като цяло тази част е или може да бъде съразмерна с количеството на действително излъчените защитени с авторско право музикални произведения и освен ако не е налице друг метод, който дава възможност по-точно да се определят видовете и количествените характеристики на използването на тези произведения, както и на зрителската аудитория, без обаче това да води до несъразмерно увеличаване на разходите за управлението на договорите и за контрола върху използването на посочените произведения.

По четвъртия въпрос

42 С четвъртия си въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали обстоятелството, че организация за колективно управление на авторски права изчислява по различен начин таксите, събирани във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, в зависимост от това

дали става дума за търговски или за обществени телевизионни оператори, представлява злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 82 ЕО.

- 43 Съгласно втора алинея, буква в) от този член злоупотребата може в частност да се изразява в прилагане на различни условия по отношение на еквивалентни сделки с други търговски партньори, като по този начин ги поставя в сравнително по-неблагоприятно положение.
- 44 Що се отнася до евентуалното наличие на такава злоупотреба в спора по главното производство, препращащата юрисдикция следва да провери, на първо място, дали като изчислява по различен начин таксите, дължими от Kanal 5 и TV 4, от една страна, и от SVT, от друга, във връзка с авторското възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, STIM прилага спрямо тях различни условия по отношение на еквивалентни сделки и на второ място, дали по тази причина посочените телевизионни оператори са поставени в сравнително по-неблагоприятно положение.
- 45 В рамките на тази проверка препращащата юрисдикция ще трябва в частност да вземе предвид обстоятелството, че за разлика от Kanal 5 и TV 4 SVT не разполага нито с рекламни приходи, нито с приходи от договори за абонамент и че дължимата от SVT такса се събира, без да се взема предвид количеството на действително излъчените защитени с авторско право музикални произведения.
- 46 Освен това препращащата юрисдикция ще трябва също да провери дали Kanal 5 и TV 4 или едно от двете дружества са конкуренти на SVT на същия пазар.

47 Накрая, за да се определи дали обстоятелството, че организация за колективно управление на авторски права изчислява по различен начин таксите, събирани във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, в зависимост от това дали става дума за търговски или за обществени телевизионни оператори, представлява злоупотреба по смисъла на член 82 ЕО, тази юрисдикция ще трябва да провери дали такава злоупотреба може да е обективно обоснована (вж. в този смисъл Решение по дело *United Brands* и *United Brands/Continental*/Комисия, посочено по-горе, точка 184, Решение по дело *Tournier*, посочено по-горе, точки 38 и 46, Решение от 15 март 2007 г. по дело *British Airways/Комисия*, C-95/04 P, Сборник, стр. I-2331, точка 69, както и Решение по дело *Sot. Lélos kai Sia* и др., посочено по-горе, точка 39). Такава обоснованост може в частност да следва от задачата и начина на финансиране на обществените оператори.

48 Ето защо на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 82 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че когато изчислява по различен начин таксите, събирани във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, в зависимост от това дали става дума за търговски или за обществени телевизионни оператори, дадена организация за колективно управление на авторски права може да допуска злоупотреба с господстващото си положение по смисъла на посочения член, ако прилага спрямо тези оператори различни условия по отношение на еквивалентни сделки и ако по този начин ги поставя в сравнително по-неблагоприятно положение, освен ако тази злоупотреба може да е обективно обоснована.

По съдебните разноски

49 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред преpraщачата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Член 82 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че организация за колективно управление на авторски права с господстващо положение в съществена част от общия пазар не допуска злоупотреба с това положение, когато във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения прилага спрямо търговските телевизионни канали тарифа за таксите, съгласно която размерът на таксите съответства на част от приходите на тези канали, при условие че като цяло тази част е или може да бъде съразмерна с количеството на действително излъчените защитени с авторско право музикални произведения и освен ако не е налице друг метод, който дава възможност по-точно да се определят видовете и количествените характеристики на използването на тези произведения, както и на зрителската аудитория, без обаче това да води до несъразмерно увеличаване на разходите за управлението на договорите и за контрола върху използването на посочените произведения.

- 2) Член 82 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че когато изчислява по различен начин таксите, събирани във връзка с дължимото авторско възнаграждение за телевизионното излъчване на защитени с авторско право музикални произведения, в зависимост от това дали става дума за търговски или за обществени телевизионни оператори, дадена организация за колективно управление на авторски права може да допуска злоупотреба с господстващото си положение по смисъла на посочения член, ако прилага спрямо тези оператори различни условия по отношение на еквивалентни сделки и ако по този начин ги поставя в сравнително по-неблагоприятно положение, освен ако тази злоупотреба може да е обективно обоснована.

Подписи